

Oppdal kommune
Inge Krokanns vei 2
7340 Oppdal

Trondheim, 17.08.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/5095

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - Klage på avslag på søknad om skadefelling av tre jerver i deler av Oppdal kommune

Miljødirektoratet gir ikke Oppdal kommune medhold i klage på Statsforvalteren i Trøndelag sitt avslag på søknad om skadefelling av 3 jerver i deler av Oppdal kommune 16. juli 2021, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Statsforvalteren i Trøndelag mottok 15. juli 2021 søknad fra Oppdal kommune om tillatelse til skadefelling av 3 jerver i Åmotsdalen, Dindalen og Soløyfjellet beitelag sine beiteområder på bakgrunn av påvist tap av 1 lam til jerv. Statsforvalteren avsto søknaden 16. juli, og Oppdal kommune påklagde vedtaket 19. juli.

Statsforvalteren gav ikke klager medhold og oversendte klagesaken til Miljødirektoratet til endelig avgjørelse 23. juli 2021. Statsforvalteren ettersendte supplerende opplysninger fra Oppdal kommune datert 27. juli 2021.

Klagen

Klager viser til at det aktuelle området er i beiteprioritert område, og at det slippes ca. 45 000 sau og lam på beite i Oppdal kommune. Bestanden av jerv er langt over nasjonalt bestandsmål for regionen. I region 6 er det påvist 14 eller 15 familiegrupper av jerv i 2021. Bestandsmålet for regionen er 10 årlige ynglekull.

Det ble påvist tap av en sau i Åmotsdalen beitelag sitt beiteområde 13. juli, og det ble samtidig filmet ei tise med to valper. All erfaring tyder på at tise med valper forårsaker større skade enn enkeltindivider av jerv. Angrep på sau og lam fra unge jerveindivider vil påføre byttedyra store lidelser.

Klager påpeker at Åmotsdalen beitelag har årlige lammetap mellom 13,9-15,6 % de tre siste årene.

Klager viser også til rovviltforliket av 2011, punkt 2.2.19.

Fellingslaget stiller seg uforstående til at det er vanskelig å se forskjell på valper og voksne jerveindivider. Klager ber derfor om at valpene felles før mordyret.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Tilleggsopplysninger av 27. juli

I epost fra saueeier Ola Husa Risan fra 26. juli går det fram at det er påvist nok et tap av lam som skyldes jerv. I tillegg er det funnet kadaver som det nesten ikke var noe igjen av. I eposten opplyses det at det går flere morsauer uten lam i beiteområdet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren mener at en vurdering etter rovviltforskriften normalt hadde trukket i retning av å gi en skadefellingstillatelse i den aktuelle situasjonen. I dette tilfellet ble det søkt om felling av 3 individer, ei mor og to valper, i en periode da valpene fremdeles er avhengige av mora. Dette var avgjørende for avslaget.

Hensynet til valpene vil bli vektlagt lavere jo eldre de blir, og 1. august er en rettesnor for om hensynet til valpene skal gis avgjørende vekt.

Statsforvalteren tviler ikke på skadefellingslaget sin kompetanse til å kunne skille mellom valper og voksne jerver, men understreker at det alltid vil være en viss fare for at mora felles før en eller begge valpene.

Vi viser til Statsforvalteren sin oversendelse i sin helhet.

Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 9, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)*

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

a) områdets betydning som beitemark

- b) skadenes omfang og utvikling
- c) potensialet for fremtidige skader
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 er det fastsatt et mål på 10 årlige ynglinger av jerv. Vi viser for øvrig til rovviltforliket i Stortinget i 2011, Representantforslag 163 S (2010 – 2011), om fortolking av gjeldende regelverk.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

Rovdata rapporterte at det i 2020 var 63 ynglinger av jerv i landet, av disse ble 9 tatt ut av Statens naturoppsyn. I rovviltregion 6, Trøndelag og Møre og Romsdal fylker, ble antall ynglinger fastsatt til 17, hvorav 3 ble tatt ut av Statens naturoppsyn i 2020.

I år er det så langt påvist 16 ynglinger av jerv i region 6. Av disse er 2 ynglinger tatt ut i Trøndelag, og 1 yngling i Møre og Romsdal er trolig tatt ut av hannjerv. Endelig rapport om status for ynglinger i 2021 leveres av Rovdata i oktober. Til sammen er 29 jerver registrert som døde i region 6 siden oppstart av lisensjakta 10. september 2020.

Miljødirektoratet anser kunnskapen om jervebestanden som god, jf. krav om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8. Det betyr samtidig at føre-var-prinsippet blir mindre vektlagt, jf. naturmangfoldloven § 9.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Statsforvalteren i Trøndelag erstattet 648 sau og lam som tapt til jerv i Oppdal kommune i 2020. Statens naturoppsyn påviste i alt 7 sau og lam som tapt til jerv i Oppdal i 2020. Så langt i år (pr 12. august) er det påvist 6 tilfeller av tapte sau og lam til jerv i Oppdal kommune.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Miljødirektoratet viser til at det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder. Det betyr at det forutsetter en høyere terskel for å iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområder for jerv enn i beiteprioriterte områder. Skadeområdet er i dette tilfellet innenfor beiteprioritert sone.

Jervebestanden er over det nasjonale målet for bestanden i landet og i region 6.

Direktoratet mener at påvist tap av 2 lam til jerv i seg selv ikke er en skadesituasjon som er vesentlig. I kommentarene til rovviltforskriften § 9 står det at *Tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep som også ligger an til å fortsette, og som samlet sett er å betrakte som vesentlige, ligger i*

kjernen av bestemmelsens virkeområde. I dette tilfelle er det derfor avgjørende om skaden ser ut til å fortsette for at den skal vurderes som vesentlig.

I 2020 ble det påvist 2 skader på sau/lam innenfor Åmotsdalen, Soløyfjellet og Dindalen sine beitelag. Tapsprosentene for disse tre beitelagene lå mellom 2,1 og 3 for sau og mellom 8,4 og 15,4 for lam i 2020, jf. data fra Organisert beitebruk (NIBIO).

Direktoratet ser at skadepotensialet kan være stort i et område der det slippes mange sau og lam på utmarksbeite. Det er imidlertid få tilfeller av beitedyr som blir påvist tapt til jerv i området, både i 2020 og så langt i år. Påviste tap representerer en svært liten andel av det som erstattes som tapt til jerv i Oppdal kommune. Direktoratet understreker at påviste tap er viktig for å sannsynliggjøre tap til jerv og som underlag for å vurdere skadepotensialet i forbindelse med skadefelling.

Direktoratet er enig med Statsforvalteren sin vurdering av hensynet til yngletiden for jerv. Utover august måned vil valpene gradvis bli mer selvstendige fra mora. Vi er også enig i at det i en fellingssituasjon kan være krevende å skille valper fra mordyret.

Direktoratet mener det samlet sett forelå tilstrekkelig grunnlag for Fylkesmannen til å avslå søknad om skadefelling av 3 jerver 16. juli 2021. Det var på det tidspunktet påvist få skader som skyldes jerv og det var på et tidspunkt der valpene fremdeles er avhengige av mora.

Vedtak

Miljødirektoratet gir ikke Oppdal kommune medhold i klage på Statsforvalteren i Trøndelag sitt avslag på søknad om skadefelling av 3 jerver i deler av Oppdal kommune 2021 av 16. juli 2021, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Fylkesmannens vedtak av 16. juli 2021 står ved lag.

Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Erik Lund
fung. seksjonsleder

Kopi til:

Statsforvalteren i Trøndelag / Trööndelagen
fylhkenåima
Mattilsynet
Klima- og miljødepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Roviltneimnda i region 6

Postboks 2600	7734	Steinkjer
Postboks 383	2381	Brumunddal
Postboks 8013	0030	OSLO
Dep		
Postboks 8007	0030	OSLO
Dep		
Postboks 2600	7734	STEINKJER